
ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Ακούγοντας τα παιδιά – Προωθώντας το δικαίωμα στην έκφραση και τη συμμετοχή

- Επικοινωνία με παιδιά
- Δράσεις με και για παιδιά

Παρεμβάσεις, ενέργειες και δράσεις για το δημοκρατικό σχολείο

- Κανονισμός Μαθητικών Κοινοτήτων
- Εικονική γενική συνέλευση μαθητών λυκείου
- Ημέρα διαλόγου με παιδιά
- Ευέλικτη ζώνη και σχολικές δραστηριότητες

Συνεργασίες, πρωτοβουλίες και ειδικές δράσεις

- Συμμετοχή σε επιτροπές, συναντήσεις εργασίας, συνέδρια και σεμινάρια
- Πρωτοβουλία για την παιδική προστασία
- Εθελοντισμός και δικαιώματα του παιδιού

Παιδιά που μετακινούνται - Παιδιά πρόσφυγες

- Συναντήσεις, συνεργασίες, επισκέψεις, παρεμβάσεις στη διοίκηση
- Το δικαίωμα στην εκπαίδευση
- Δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Ο Συνήγορος του Πολίτη, έχοντας αναλάβει από το 2003 με ειδική νομοθετική ρύθμιση την αποστολή της προάσπισης και προαγωγής των Δικαιωμάτων του Παιδιού, και ακολουθώντας τις διεθνώς καταξιωμένες πρακτικές και τα πρότυπα που έχει υιοθετήσει το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνηγώρων του Παιδιού, αναπτύσσει με δική του πρωτοβουλία ποικίλες δράσεις για την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Επιδιώκει διαρκώς να βρίσκεται κοντά στα παιδιά, να αφουγκράζεται τα ζητήματα που τα απασχολούν, να παρακολουθεί από κοντά τις εξελίξεις σε χώρους που ζουν, εκπαιδεύονται και κοινωνικοποιούνται, να ενεργεί για την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και να συνεργάζεται με τους συναρμόδιους δημόσιους και μη κυβερνητικούς φορείς, οργανώσεις και επαγγελματίες που εργάζονται με και για παιδιά με στόχο τη διατύπωση προτάσεων και την προώθηση μέτρων υπέρ των παιδιών. Επιπλέον, υλοποιώντας ένα συστατικό στοιχείο της συνηγορίας των παιδιών, δημιουργεί το πλαίσιο και τις διαδικασίες που επιτρέπουν στα παιδιά να εκφράζουν τη γνώμη τους για τα θέματα που τα αφορούν, τις αναδεικνύει και τις προωθεί προς τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Το 2016 οι ενέργειες του Συνηγώρου για την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού εστίασαν κατά κύριο λόγο σε τρία πεδία, επιδιώκοντας:

- την ενίσχυση του δημοκρατικού χαρακτήρα του σχολείου
- τη βελτίωση του νομοθετικού και διοικητικού πλαισίου της παιδικής προστασίας, σε συνδυασμό με την επιμόρφωση επαγγελματιών και εθελοντών που ασχολούνται με τα παιδιά
- την παρακολούθηση εκ του σύνεγγυς του προσφυγικού ζητήματος και τη διατύπωση προτάσεων για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών που μετακινούνται.

Ο απολογισμός των ενεργειών προαγωγής της χρονιάς αυτής περιλαμβάνει ακόμη πλούσιες εμπειρίες δράσεων με και για παιδιά, και ισχυρή δικτύωση και συνεργασία με συναρμόδια υπουργεία, δημόσιες υπηρεσίες και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Έτσι, ο Συνήγορος, ενεργώντας στο πλαίσιο της ειδικής αυτής αρμοδιότητάς του, αναδεικνύεται και ως ένας σημαντικός παράγοντας παρακολούθησης και υποστήριξης της εφαρμογής της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού στη χώρα.

ΑΚΟΥΓΟΝΤΑΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ – ΠΡΟΩΘΩΝΤΑΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Επικοινωνία με παιδιά

Εφαρμόζοντας στην πράξη το δικαίωμα των παιδιών να εκφράζουν τη γνώμη τους και να συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες που τα αφορούν, ο Συνήγορος συναντά παιδιά και εφήβους, συζητάει μαζί

τους για τα θέματα που τα απασχολούν, καταγράφει τις απόψεις και τις προτάσεις τους, τα ενημερώνει για τα δικαιώματά τους και τους τρόπους υπεράσπισής τους. Παράλληλα, αποκτά άμεση εικόνα για το πώς εφαρμόζονται τα δικαιώματα στην καθημερινή ζωή και αξιοποιεί τις απόψεις τους στον σχεδιασμό της δράσης του και στις προτάσεις του προς την πολιτεία.

Το 2016 ο Συνήγορος πραγματοποίησε 66 συναντήσεις-συζητήσεις με μαθητές σε όλη την επικράτεια¹. Επισκέφθηκε σχολεία όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, μεταξύ αυτών τάξεις όπου φοιτούν παιδιά πρόσφυγες και παιδιά Ρομά, υποδέχθηκε ομάδες μαθητών στα γραφεία του ή επικοινωνήθηκε μέσω skype και οργάνωσε συναντήσεις διαβούλευσης με μαθητές. Επισκέφθηκε, επίσης, δεκάδες χώρους φιλοξενίας, περίθαλψης και κράτησης παιδιών και καταυλισμούς/οικισμούς Ρομά.

Επιπλέον, κατά τη χρονιά αυτή δέχτηκε και απάντησε σε 62 ηλεκτρονικά μηνύματα που αφορούσαν παραβιάσεις δικαιωμάτων ανηλίκων μέσω της φόρμας για ανηλικούς «Ρωτάω τον Συνήγορο»² στον ιστοχώρο του για παιδιά και ενήλικες www.O-18.gr. Παράλληλα, δέχτηκε 700 κλήσεις στη δωρεάν τηλεφωνική του γραμμή, που αφορούσαν ζητήματα δικαιωμάτων του παιδιού. Σε ορισμένες περιπτώσεις ακολούθησε νέα τηλεφωνική ή ηλεκτρονική επικοινωνία, κατ' ιδίαν συνάντηση ή υποβολή αναφοράς. Ο Συνήγορος πραγματοποίησε ακόμη 15 επισκέψεις σε ιδρύματα/μονάδες παιδικής προστασίας, κάποια από αυτά και στο πλαίσιο διερεύνησης σχετικών υποθέσεων. Κατά την πάγια πρακτική του, συναντήθηκε με τα φιλοξενοούμενα παιδιά, τη διοίκηση και το προσωπικό, ενώ κάποιες συναντήσεις είχαν ειδικό σκοπό, όπως για παράδειγμα οι συζητήσεις που έγιναν σε κέντρο παιδικής προστασίας με εργαζόμενους και παιδιά σχετικά με ένα νέο εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας. Επισκέφθηκε ακόμη 17 ξενώνες φιλοξενίας ασυνόδευτων παιδιών προσφύγων σε όλη τη χώρα.

Δράσεις με και για παιδιά

Ταινίες για την ισότητα στην εκπαίδευση

Ο Συνήγορος συμμετείχε φέτος για έκτη φορά στη συμμετοχική δράση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εφήβων Συμβούλων των Συνηγώρων του Παιδιού (ENOC). Επιδίωξη του δικτύου είναι η ενεργή εμπλοκή παιδιών στο έργο των ευρωπαϊκών Συνηγώρων, η ακρόαση των εμπειριών, προβληματισμών και προτάσεών τους για την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων τους, καθώς και η ανάδειξη των απόψεών τους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι

¹ <http://www.O-18.gr/gia-megaloyis/nea/synantiseis-synigoroy-toy-paidiay-me-mathites-tries-to-2016>

² <http://www.O-18.gr/rotao>

ομάδες εφήβων από τη Γαλλία, τη Γεωργία, την Κύπρο, τη Μάλτα, τη Σκωτία και την Ελλάδα, που συμμετείχαν στη φετινή δράση, είχαν την ευκαιρία να εκφράσουν τις απόψεις τους και να συμμετέχουν ενεργά στη δημιουργία ταινίας με θέμα το δικαίωμα όλων των παιδιών στις ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση³.

Στην ελληνική ομάδα εφήβων συμβούλων συμμετείχαν 11 κορίτσια και αγόρια από λύκεια της Αττικής, μεταξύ των οποίων ασυνόδετοι πρόσφυγες και έφηβοι με αναπηρία. Οι έφηβοι συναντήθηκαν με τον Συνήγορο, επισκέφθηκαν ένα κέντρο εκπαίδευσης τυφλών, όπου συνομίλησαν με συνομηλίκους τους και συμμετείχαν σε παιχνίδια προσομοίωσης, και έναν ξενώνα ασυνόδευτων ανηλίκων, όπου γνώρισαν τα φιλοξενούμενα παιδιά, έπαιξαν και δημιούργησαν ένα συλλογικό κολάζ για την ισότητα στην εκπαίδευση.

Από τα θέματα που επεξεργάστηκαν διάλεξαν τελικά να μιλήσουν ιδιαίτερα για τις τέχνες, τις διακρίσεις (εις βάρος των παιδιών Ρομά ή των οικονομικά ασθενέστερων), την αναπηρία και τη συμμετοχή των προσφύγων και μεταναστών στην εκπαίδευση. Με τη βοήθεια σκοτσέζων καλλιτεχνών, οι απόψεις τους αποτυπώθηκαν σε ένα βίντεο 30', στην κινηματογράφηση και το μοντάζ του οποίου συμμετείχαν τα ίδια τα παιδιά, και σε ένα μικρό «ντοκιμαντέρ» από τα γυρίσματα, στο οποίο μιλάνε για τα κίνητρα συμμετοχής τους στη δράση. Οι ταινίες παρουσιάστηκαν στο 20ό Ετήσιο Συνέδριο του ENOC, στο Βίλνιους της Λιθουανίας, όπου υιοθετήθηκε δημόσια θέση με συστάσεις για τη διασφάλιση του δικαιώματος όλων των παιδιών στην ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση προς τις εθνικές κυβερνήσεις, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης⁴ (βλ. «Οι δραστηριότητες της χρονιάς»).

Συνεργασία με τη Βουλή των Εφήβων 2016

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το οποίο ετοιμάζεται από τη Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τη συνδρομή των συναρμόδιων υπουργείων, επεξεργάστηκαν φέτος οι «έφηβοι βουλευτές», στο πλαίσιο του νομοθετικού έργου της ΚΑ΄ Συνόδου της Βουλής των Εφήβων, στην προετοιμασία της μεθοδολογίας και τις εργασίες της οποίας συμμετείχε για τρίτη φορά ο Συνήγορος⁵. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε 6 ομάδες διαβούλευσης και συζήτησαν αρχικά σε ηλεκτρονικό φόρουμ και έπειτα σε συνεδριάσεις επιτροπών και σε ολομέλεια τις απόψεις και τις προτάσεις τους για

τους 6 άξονες του σχεδίου: Παιδική φτώχεια και οικονομική κρίση, Προσφυγική κρίση, Εκπαίδευση - Πολιτισμός, Παιδική προστασία, Υγεία, Δικαιοσύνη. Είναι η πρώτη φορά που στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού αυτού προγράμματος της Βουλής οι έφηβοι κλήθηκαν θεσμικά να εκφράσουν την άποψή τους και να καταθέσουν προτάσεις για ένα θέμα το οποίο βρίσκεται σε πραγματική διαδικασία ανοικτής διαβούλευσης και τους αφορά άμεσα. Η Γενική Γραμματεία απέστειλε στα αρμόδια υπουργεία τις προτάσεις που εγκρίθηκαν από την Ολομέλεια της Συνόδου και δεσμεύτηκε ότι θα ληφθούν υπόψη κατά τον σχεδιασμό των πολιτικών.

«Camera Zizanio»

Για δέκατη συνεχή χρονιά ο Συνήγορος συνεργάστηκε με την Ευρωπαϊκή Συνάντηση νεανικής οπτικοακουστικής δημιουργίας «Camera zizanio» και το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους, στο πλαίσιο των οποίων διαγωνίστηκαν φέτος 266 ταινίες, πραγματοποιήθηκαν 85 κινηματογραφικά εργαστήρια και σεμινάρια, καθώς και εκατοντάδες προβολές ταινιών από όλο τον κόσμο σε 8 πόλεις. Ο Συνήγορος πραγματοποίησε φέτος δύο εργαστήρια για εκπαιδευτικούς και μαθητές και, στο πλαίσιο του ελληνικού διαγωνιστικού τμήματος, απένευσε ειδικό βραβείο στην ταινία *Καταφύγιο* του 1ου Γυμνασίου Κομοτηνής για την ιδιαίτερη ευαισθησία με την οποία ανέδειξε τα δικαιώματα των παιδιών προσφύγων και στο 1ο Πειραματικό Γυμνάσιο Αθήνας για την ταινία *Στη διαπασών*.

«Είμαστε ίσες και ίσοι μέσα στην κρίση:»

Ένα μικρό βίντεο με μηνύματα δημιουργήθηκε από ομάδα εφήβων που συνεργάστηκε με τον Συνήγορο σε εργαστήριο του 5ου Αντιρατσιστικού Φεστιβάλ Κοζάνης. Οι έφηβοι μίλησαν για τα δικαιώματα των παιδιών στην περίοδο της κρίσης, διάλεξαν τα θέματα που τους αγγίζουν ιδιαίτερα, έγραψαν και ηχογράφησαν φράσεις και κινηματογράφησαν τις σκηνές⁶.

Παιδιά και δικαιοσύνη

Στο πλαίσιο των δράσεων που εκτυλίσσονται σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για την προώθηση μιας φιλικής προς τα παιδιά δικαιοσύνης, ο Συνήγορος μετέφρασε στα ελληνικά, μεταγλώττισε, με τη συμμετοχή δύο εφήβων συμβούλων του, και δημοσιοποίησε ένα μικρό βίντεο που δημιούργησε ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με θέμα τα δικαιώματα των παιδιών στις διαδικασίες της δικαιοσύνης. Το βίντεο ενημερώνει τα παιδιά για τους κανόνες που προστατεύουν τα δικαιώματά τους (ακρόαση της γνώμης τους, νομική εκπροσώπηση και προστασία, ενημέρωση με φιλικό και κατανοητό τρόπο), όταν τους ζητείται να

³ <http://www.O-18.gr/gia-megaloyis/nea/tainia-gia-tin-isotita-stin-ekpaideysi-apo-efiboyis-symboyloyis-synigoron-toy-paidioy>

⁴ <http://www.O-18.gr/gia-megaloyis/deltia-tyroy/ises-eykairies-stin-ekpaideysi-gia-ola-ta-paidia-zitoy-n-oi-eyropaioi-synigoro-i-toy-paidioy>

⁵ <http://www.O-18.gr/gia-megaloyis/nea/boyli-ton-efibon-2016>

⁶ <http://www.O-18.gr/gia-megaloyis/nea/minymata-apo-efiboyis-tis-kozanis>

που την γνώμη ή εμπειρίες τους, σε υποθέσεις που αφορούν οικογενειακά θέματα ή όταν είναι μάρτυρες, θύματα ή κατηγορούμενα για ένα αδίκημα⁷.

«Κάν' το ν' ακουστεί!»

Στην κριτική επιτροπή του πανελληνίου διαγωνισμού ραδιοφωνικού ηχητικού μηνύματος και τραγουδιού «Κάν' το ν' ακουστεί 2016» με θέμα «Ανθρώπινα δικαιώματα» συμμετείχε ο Συνήγορος. Η επιτροπή αξιολόγησε 129 ραδιοφωνικά μηνύματα από σχολεία όλης της χώρας με κριτήρια την πρωτοτυπία, το περιεχόμενο, τον τρόπο εκφώνησης, τη μουσική επένδυση, την ποιότητα του ήχου και τον συνολικό αντίκτυπο. Παράλληλα, ο Συνήγορος απένειμε διάκριση στα σποτ «Φεύγω... μένω» και «Βρες τη φωνή». Ο διαγωνισμός πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του 3ου Πανελληνίου Φεστιβάλ Μαθητικού Ραδιοφώνου, όπου συμμετείχαν περισσότεροι από 1.200 μαθητές και εκπαιδευτικοί από 68 σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης⁸.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Συνεχίζοντας τις πρωτοβουλίες και παρεμβάσεις του για την ενίσχυση του δημοκρατικού χαρακτήρα του σχολείου, ο Συνήγορος εστίασε τη χρονιά αυτή ιδιαίτερα στην προώθηση των διαδικασιών που δίνουν τη δυνατότητα σε μαθητές να εκφράζουν τη γνώμη τους, να συζητούν, να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων και να αναλαμβάνουν ευθύνες.

Κανονισμός Μαθητικών Κοινοτήτων

Ο Συνήγορος από το 2003 έως σήμερα ασχολείται επισταμένως με τη δημοκρατική σχολική διοίκηση και ιδίως με τη λειτουργία των μαθητικών κοινοτήτων. Οι ενέργειές του περιλαμβάνουν χειρισμό συναφών υποθέσεων, συζητήσεις με μαθητές και εφήβους συμβούλους και καταγραφή των προτάσεών τους, μελέτη των συστάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης, ανταλλαγή απόψεων με ομόλογους ευρωπαϊκούς θεσμούς, οργάνωση συναντήσεων διαβούλευσης με εκπαιδευτικούς και συνεργασία με το Ίδρυμα της Βουλής, στο πλαίσιο της 10^{ης} Συνόδου της Βουλής των Εφήβων, όπου ο Συνήγορος εισηγήθηκε και επεξεργάστηκε με τους 300 «έφηβους βουλευτές» προσχέδιο «νομοθετήματος» Κανονισμού Μαθητικών Κοινοτήτων, το οποίο εγκρίθηκε από την Ολομέλεια (βλ. *Ετήσια Έκθεση 2014*, σ. 162-163). Ο προτεινόμενος κανο-

⁷ <http://www.0-18.gr/gia-megaloy/nea/paidia-kai-dikaiosyni-enabinteo-gia-ta-dikaiomata-ton-paidion-stis-dikastikes-diadikasies>

⁸ <http://www.0-18.gr/gia-megaloy/nea/abkan2019-to-n2019-akoustei-bb>

νισμός αναβαθμίζει τον ρόλο και τη λειτουργία των μαθητικών κοινοτήτων, με την καθιέρωση πρόσθετων εγγυήσεων διαφάνειας, υπευθυνότητας και εκπροσώπησης όλων των μαθητών, αποσκοπώντας στην ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής των μαθητών στη σχολική ζωή και τη λήψη αποφάσεων για τα κοινά.

Με αφορμή τη συμμετοχή του σε επιτροπή του υπουργείου για την αλλαγή του πλαισίου των μαθητικών κοινοτήτων, ο Συνήγορος παρουσίασε την τελική πρόταση τροποποίησης του κανονισμού και σχετική αιτιολογική έκθεση, προτείνοντας παράλληλα την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, την ενημέρωση των μαθητών και τη διεξαγωγή περαιτέρω διαλόγου στα σχολεία⁹ (βλ. «Νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις»).

Εικονική γενική συνέλευση μαθητών λυκείου

Μια ανοικτή συζήτηση με μαθητές λυκείων με τη μορφή εικονικής γενικής συνέλευσης διοργάνωσε ο Συνήγορος στο πλαίσιο των δράσεών του για την προώθηση των αρχών του δημοκρατικού σχολείου και των εκδηλώσεων της 5ης Μπιενάλε Αθήνας στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σε αυτή συμμετείχαν περισσότεροι από 100 μαθητές και εκπαιδευτικοί από 19 σχολεία της Αττικής. Μια ομάδα εφήβων συμβούλων του Συνηγόρου πρότειναν τα θέματα συζήτησης που αφορούσαν τις σχέσεις μαθητών – καθηγητών, την οργάνωση και λειτουργία του σχολείου και τις εναλλακτικές δραστηριότητες (τέχνες, αθλητισμό, εκδηλώσεις κ.ά.). Τα θέματα και οι σχετικές προτάσεις και ιδέες των μαθητών συζητήθηκαν πρώτα σε ομάδες (εικονικές τάξεις) και έπειτα στη γενική συνέλευση του «σχολείου»¹⁰.

Από τη συμμετοχική αυτή δράση αναδείχθηκε η σημασία του ουσιαστικού διαλόγου στη σχολική κοινότητα, της ανάληψης ευθύνης και της υπεύθυνης συμμετοχής των μαθητών στα κοινά, καθώς και ενός σχολείου που σέβεται τις ανάγκες και τα δικαιώματα των παιδιών.

Ημέρα διαλόγου με παιδιά

Ο Συνήγορος, σε συνεργασία με τον Συμβουλευτικό Σταθμό Νέων Ηρακλείου Κρήτης, διοργάνωσε ανοικτή διαβούλευση με θέμα «Διάλογος για ένα δημοκρατικό και συμμετοχικό σχολείο»¹¹. Στη συνάντηση πήραν μέρος 37 μαθητές από 19 γυμνάσια και λύκεια

⁹ <http://www.0-18.gr/gia-megaloy/deltia-typoy/apodochi-protasis-gia-neo-kanonismo-mathitikon-koinotiton>

¹⁰ <http://www.0-18.gr/gia-megaloy/nea/eikoniki-geniki-syneleysi-mathiton-lykeioy>

¹¹ <http://www.0-18.gr/gia-megaloy/nea/imera-dialogoy-me-efiboysto-irakleio-kritis>

του Ηρακλείου. Κατά το πρότυπο προηγούμενων συναντήσεων με το ίδιο θέμα¹² στη Θεσσαλονίκη και στην Αθήνα το 2015, τα παιδιά αντάλλαξαν απόψεις και εμπειρίες, σε ολομέλεια και στη συνέχεια σε μικρές ομάδες, σχετικά με τον σεβασμό των δικαιωμάτων όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, την ενεργή συμμετοχή των μαθητών στη σχολική ζωή και την ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων. Τέλος, κατέγραψαν τις κυριότερες προτάσεις τους για ένα δημοκρατικό και συμμετοχικό σχολείο και συζήτησαν για τους τρόπους προώθησης και εφαρμογής τους.

Ευέλικτη ζώνη και σχολικές δραστηριότητες

Από την καθημερινή επαφή του με τη σχολική κοινότητα, ο Συνήγορος έχει διαπιστώσει ότι η ευέλικτη ζώνη και οι σχολικές δραστηριότητες συνεισφέρουν σημαντικά στη διαμόρφωση καλού σχολικού κλίματος, στην ανάπτυξη δεσμών ανάμεσα στα παιδιά αλλά και μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών, στη δημιουργική εκτόνωση των εντάσεων, στην προαγωγή του ρόλου του σχολείου ως χώρου κοινωνικοποίησης, στην προώθηση της έκφρασης και της πρωτοβουλίας των μαθητών, της συνεργατικής, διαθεματικής και διεπιστημονικής προσέγγισης της μάθησης.

Ο Συνήγορος έχει επανειλημμένως προτείνει στο Υπουργείο Παιδείας την εισαγωγή της ευέλικτης ζώνης και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την αδιάλειπτη εφαρμογή και βέλτιστη αξιοποίησή της στην πρωτοβάθμια, καθώς και την ενίσχυση των σχολικών δραστηριοτήτων (προγράμματα αγωγής υγείας, περιβαλλοντικά και πολιτιστικά).

Με αφορμή υπουργική απόφαση με την οποία αφαιρέθηκαν οι ώρες της ευέλικτης ζώνης από το πρόγραμμα της Ε΄ και ΣΤ΄ δημοτικού, ο Συνήγορος απευθύνθηκε εκ νέου στο Υπουργείο Παιδείας και το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, τονίζοντας ότι στη δύσκολη σημερινή συγκυρία είναι εξαιρετικά σημαντικό να διασφαλιστεί χρόνος επικοινωνίας και δημιουργικότητας όλων των μαθητών, σε συνδυασμό με τη διδασκαλία εικαστικών, μουσικής και θεατρικής αγωγής, ώστε να αντισταθμίζεται η πίεση του ωρολόγιου προγράμματος, η ανελαστικότητα και ο πολυκερματισμός του σχολείου και να εμπλουτίζεται η σχολική ζωή με συναίσθημα και φαντασία¹³ (βλ. «Νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις»).

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ, ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Συμμετοχή σε επιτροπές, συναντήσεις εργασίας, συνέδρια και σεμινάρια

Ο Συνήγορος συνεργάστηκε και φέτος στενά με φορείς, υπηρεσίες και επαγγελματίες που εργάζονται με ή για τα παιδιά και συμμετείχε ενεργά σε επιτροπές και ομάδες εργασίας που συγκροτήθηκαν σε υπουργεία, με στόχο την αναμόρφωση της νομοθεσίας και την προώθηση μέτρων για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, ιδίως στους τομείς της παιδικής προστασίας και της εκπαίδευσης.

Συνολικά συμμετείχε σε περισσότερες από 150 συναντήσεις εργασίας με εκπροσώπους φορέων εκπαίδευσης, πρόνοιας, υγείας, δικαιοσύνης, τοπικής αυτοδιοίκησης, διεθνών οργανώσεων, ΜΚΟ κ.λπ. σε όλη την επικράτεια. Στελέχη του Συνηγόρου συμμετείχαν σε 28 σεμινάρια για εκπαιδευτικούς, γονείς και στελέχη υπηρεσιών για διάφορα θέματα, όπως η επικοινωνία στο σχολείο, η τέχνη στην εκπαίδευση, η διαχείριση κρίσεων, συγκρούσεων και βίας στον χώρο του σχολείου, η βία στην οικογένεια, η προαγωγή της ψυχικής υγείας. Πραγματοποίησαν, επίσης, ομιλίες σε 82 συνέδρια και ημερίδες/εκδηλώσεις, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, που αφορούσαν ζητήματα διακρίσεων, ετερότητας και σεξουαλικού προσανατολισμού, τα παιδιά πρόσφυγες, τη σχολική διαμεσολάβηση, το δικαίωμα της συμμετοχής, τα εναλλακτικά μοντέλα εκπαίδευσης, τα δικαιώματα των παιδιών Ρομά, τη βία στο σχολείο, την αποϊδρυματοποίηση, τα παιδιά με αναπηρίες κ.λπ.

Σημαντική ήταν η συμμετοχή του Συνηγόρου με συμβουλευτικό χαρακτήρα σε επιτροπές που συγκροτήθηκαν από το Υπουργείο Εργασίας για τον επανασχεδιασμό και την αναμόρφωση του πλαισίου της παιδικής προστασίας. Ειδικότερα, στελέχη της Αρχής πήραν μέρος σε συναντήσεις επιτροπών στις οποίες, μεταξύ άλλων, συζητήθηκαν οι προδιαγραφές των δομών παιδικής προστασίας, ο θεσμός της αναδοχής και οι παροχές για τα παιδιά με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις. Ο Συνήγορος συμμετείχε, επίσης, στις συνεδριάσεις του Κεντρικού Επιστημονικού Συμβουλίου για την Πρόληψη και την Αντιμετώπιση της Θυματοποίησης και της Εγκληματικότητας των Ανηλίκων, σε ομάδα εργασίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης με θέμα «Το σπίτι του παιδιού» και σε συναντήσεις της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής με αντικείμενο την ενσωμάτωση Οδηγίας της ΕΕ σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για τα παιδιά που είναι ύποπτα ή κατηγορούμενα, στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, προάγοντας τις αρχές της φιλικής προς τα παιδιά δικαιοσύνης. Ακόμη, συμμετείχε προεδρεύοντας στις εργασίες της Επιτροπής Προστασίας Ανηλίκων, γνωμοδοτικό όργανο της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή, και στις εργασίες του

¹² <http://www.0-18.gr/gia-megaloyis/nea/gia-ena-dimokratiko-kai-symmetochiko-scholeio>

¹³ <http://www.0-18.gr/gia-megaloyis/delta-typoy/na-enischythei-i-eyelikti-zoni-zitise-o-synigoros-toy-paidioy>

Συμβουλίου Κοινωνικού Ελέγχου της ΕΡΤ και της Επιτροπής του Υπουργείου Παιδείας για την προώθηση της καμπάνιας «No hate speech movement – Κατά της ρητορικής του μίσους».

Παράλληλα, ο Συνήγορος συνεργάστηκε με τους Διευθυντές Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, την Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης¹⁴ και συμβούλους του Υπουργού Παιδείας για ποικίλα θέματα, όπως το δημοκρατικό σχολείο και οι μαθητικές κοινότητες, η αναθεώρηση της νομοθεσίας για την επιβολή κυρώσεων/ποινών, η υλοποίηση των προτάσεων του Συνηγόρου για την ειδική αγωγή και εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρίες και/ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η εκπαίδευση των μαθητών στα δικαιώματα, η εφαρμογή νέου προγράμματος για το μάθημα των θρησκευτικών, η εκπαίδευση στις φυλακές και άλλα ζητήματα συναρμοδιότητας αποτέλεσαν αντικείμενο συνεργασίας κατά τη φετινή χρονιά με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ). Ενδεικτικά αναφέρεται η συνδιοργάνωση με το ΙΕΠ, την Εισαγγελία Αρείου Πάγου, την «Επάνοδο», το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και το ελληνικό παράρτημα της European Prison Education Association, συνεδρίου για την εκπαίδευση των νεαρών παραβατών¹⁵. Τέλος, συνεχίστηκε η συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με στόχο την ολοκλήρωση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Οι ενέργειες εκπαίδευσης και επιμόρφωσης αφορούσαν διάφορα θέματα όπως η επικοινωνία στο σχολείο, η τέχνη στην εκπαίδευση, η διαχείριση εντάσεων, κρίσεων και βίας στον χώρο του σχολείου, η βία στην οικογένεια, η προαγωγή της ψυχικής υγείας.

Ενδεικτικά αναφέρονται τα προγράμματα εκπαίδευσης δημόσιων λειτουργών για το πλαίσιο της παιδικής προστασίας που εκπονήθηκαν με τη συνεργασία του Συνηγόρου από το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, η συνδιοργάνωση με την Περιφέρεια Αττικής και το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης πιλοτικού προγράμματος επιμόρφωσης υποψήφιων ανάδοχων γονέων, οι εκπαιδεύσεις στελεχών (ομαδάρχες, κοινοτάρχες, οδηγοί) των παιδικών εξοχών Αγίου Ανδρέα του Δήμου Αθηναίων σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, τα σεμινάρια επιμόρφωσης επαγγελματιών για τη φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη και την υλοποίηση του άρθρου 12 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε Καβάλα, Βόλο και Αλεξανδρούπολη, που διοργανώθηκε από τη μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ σε συνεργ-

ασία με τις περιφερειακές εισαγγελικές αρχές¹⁶, και το βιωματικό σεμινάριο για δασκάλους που συνδιοργάνωσε ο Συνήγορος με τα γραφεία Πολιτιστικών Θεμάτων και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Α΄ Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Αθηνών¹⁷, για την αξιοποίηση στο σχολείο ολιγόλεπτων ταινιών με θέμα «Η λιτότητα δαγκώνει: Φωνές παιδιών» που έφτιαξαν παιδιά και έφηβοι σύμβουλοι ευρωπαίων Συνηγόρων του Παιδιού.

Σημαντική ήταν φέτος και η διεθνής δράση του Συνηγόρου στο πεδίο της προαγωγής των δικαιωμάτων του παιδιού, ιδίως σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την ειδική επιτετραμμένη του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για τη βία κατά των παιδιών¹⁸, αλλά και ως μέλους του ΔΣ του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνηγόρων του Παιδιού (βλ. «Οι δραστηριότητες της χρονιάς»).

Πρωτοβουλία για την παιδική προστασία

Παράλληλα με την πάγια συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας και τη Γενική Γραμματεία Πρόνοιας σχετικά με τα θέματα παιδικής προστασίας και την τακτική συμμετοχή σε συναντήσεις εργασίας και δικτύωσης δομών και φορέων, ο Συνήγορος ασχολήθηκε εκτενώς με την υιοθέτηση και δημοσιοποίηση ενός Κειμένου Αρχών για την Παιδική Προστασία. Σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού συντάχθηκε ένα προσχέδιο, το οποίο συζητήθηκε με 130 εκπροσώπους φορέων και οργανώσεων που συμμετείχαν σε συνάντηση διαβούλευσης που διοργάνωσαν οι δύο φορείς¹⁹.

Αφού λήφθηκαν υπόψη οι παρατηρήσεις και οι προτάσεις δεκάδων επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στον χώρο της παιδικής προστασίας, το τελικό Κείμενο Αρχών δημοσιοποιήθηκε με στόχο να συνυπογραφεί από ένα ευρύ φάσμα δημόσιων φορέων, ΜΚΟ, επαγγελματιών και μελών της κοινωνίας των πολιτών, ώστε να αναπτυχθεί μια εθνική συμμαχία για τη διεκδίκηση και προώθηση της καλύτερης δυνατής θεσμικής κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του παιδιού στον τομέα της παιδικής προστασίας.

¹⁴ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/synantisi-ergasias-gia-ta-themata-tis-eidikis-agogis-kai-ekpaideysis>

¹⁵ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/synedrio-sto-bolo-gia-tin-ekpaideysi-ton-nearon-parabatou>

¹⁶ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/epimorfosi-epaggelmaton-gia-ti-filiki-dikaiosisyni-se-anilikoy>

¹⁷ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/biomatiko-seminario-gia-daskaloy-gia-tin-aksiopoiisi-tainion-paidion-me-thema-ti-litotita>

¹⁸ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/diaskepsi-empeirognomonon-sti-florentia-gia-ti-scholiki-bia-kai-ton-ekfobismo>

¹⁹ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/synantisi-diaboyleyisis-me-thema-tin-yiothetisi-keimenoy-archon-gia-tin-paidiki-prostasia>

« Εθελοντισμός και Δικαιώματα του Παιδιού »

Ένας πρακτικός Οδηγός για την προσφορά εθελοντικών υπηρεσιών σε παιδιά και εφήβους

Για τον σκοπό αυτό δημιουργήθηκε ειδική σελίδα²⁰ με φόρμες υποστήριξης προς υπογραφή στον ιστοχώρο www.O-18.gr και στην αγγλική γλώσσα²¹.

Εθελοντισμός και δικαιώματα του παιδιού

Το 2016 εκπονήθηκε, δημοσιοποιήθηκε και παρουσιάστηκε σε ειδική εκδήλωση²² ο πρακτικός Οδηγός για την προσφορά εθελοντικών υπηρεσιών σε παιδιά και εφήβους *Εθελοντισμός και δικαιώματα του παιδιού*, προϊόν πολύχρονης δράσης του Συνηγόρου με στόχο τον σχεδιασμό εργαλείων εκπαίδευσης εθελοντών και επαγγελματιών και ευαισθητοποίησης σχετικά με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔΣΔΠ) και τη δεοντολογία που απορρέει από αυτήν²³. Προηγήθηκε ανοικτή διαβούλευση εκπροσώπων 47 δημόσιων φορέων και οργανώσεων που αξιοποιούν εθελοντές στην προσφορά υπηρεσιών για παιδιά, στην οποία ανταλλάχθηκαν απόψεις, προβληματισμοί και εμπειρίες. Συγκροτήθηκε επίσης Επισημητική - Συντονιστική Επιτροπή της δράσης από εκπροσώπους 9 οργανώσεων και φορέων. Ακολούθησε διήμερο σεμινάριο, στο οποίο έλαβαν μέρος 55 στελέχη 35 δημόσιων φορέων και ΜΚΟ, και τελική επεξεργασία των προτάσεων και των ιδεών που αναδείχθηκαν σε αυτές τις συναντήσεις και μέσω σχετικών ερωτηματολογίων.

Στον Οδηγό καταγράφονται με σύντομο και εύχρηστο τρόπο βασικές διαδικασίες, αρχές και κανόνες που αφορούν τη διαχείριση της προσφοράς εθελοντικών υπηρεσιών (αναζήτηση, προσέλκυση και επιλογή εθελοντών, υποχρεώσεις φορέα και εθελοντή, εκπαίδευση και εποπτεία), πεδία εφαρμογής της ΔΣΔΠ, θετικές και αρνητικές εμπειρίες που μπορούν να χρησιμεύσουν ως παραδείγματα προς μίμηση ή προς αποφυγή, εργαλεία ελέγχου, προγραμματισμού και αυτοαξιολόγησης, προτάσεις και ιδέες προς αξιοποίηση.

²⁰ <http://www.O-18.gr/paidikiprostasia>

²¹ <http://www.O-18.gr/paidikiprostasia/statement-of-principles-for-child-protection-in-greece>

²² <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/deltia-typoy/praktikos-odigos-abetheiontismos-kai-dikaiomata-toy-paidioubb>

²³ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/ethelontismos-kai-dikaiomata-toy-paidioub>

ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΝΤΑΙ – ΠΑΙΔΙΑ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Το 2016 υπήρξε χρονιά ιδιαίτερης εγρήγορης και πολλαπλών πρωτοβουλιών του Συνηγόρου σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών που μετακινούνται, καθώς το προσφυγικό ζήτημα, με αιχμή την κατάσταση των παιδιών που αποτελούν πλέον το 40% των μετακινούμενων πληθυσμών, έλαβε κεντρική θέση στην κοινωνική και πολιτική σκηνή τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Συναντήσεις, συνεργασίες, επισκέψεις, παρεμβάσεις στη διοίκηση

Ο Συνήγορος ανέλαβε πρωτοβουλίες για τη διεξαγωγή δεκάδων συναντήσεων εργασίας με φορείς, οργανώσεις και εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης και της αστυνομίας, αλλά και τακτικών επισκέψεων και αυτοψιών σε χώρους πρώτης υποδοχής, κράτησης και φιλοξενίας προσφύγων. Διοργάνωσε συσκέψεις στη Λέσβο²⁴, τη Θεσσαλονίκη και την Αθήνα²⁵, με συμμετοχή σημαντικού αριθμού εκπροσώπων δημόσιων, διακυβερνητικών και ΜΚΟ που παρέχουν υπηρεσίες σε παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες, με στόχο τον συντονισμό και τη μεθόδευση των ενεργειών τους στα πεδία του κοινού τους ενδιαφέροντος. Παράλληλα, ο Συνήγορος συνεργάστηκε στενά με τις περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών, το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, την Υπηρεσία Ασύλου, την Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης και ΜΚΟ, με στόχο την ενίσχυση της επικοινωνίας και ανταλλαγής δεδομένων και προτάσεων, έτσι ώστε να ενδυναμωθεί ένα εθνικό δίκτυο συνηγορίας για τα δικαιώματα των παιδιών που μετακινούνται.

Στο πλαίσιο της ειδικής αρμοδιότητάς του για τα δικαιώματα του παιδιού, ο Συνήγορος πραγματοποίησε 41 επισκέψεις σε 29 ανοικτά κέντρα φιλοξενίας προσφύγων και μεταναστών στην ενδοχώρα και στα νησιά, 24 επισκέψεις σε 17 ξενώνες και 3 ασφαλείς χώρους προσωρινής και εποπτευόμενης φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων σε όλη τη χώρα, 6 επισκέψεις αυτοψίας σε 3 Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης νησιών και 14 αυτοψίες σε χώρους κράτησης της αστυνομίας.

Αξιοποιώντας στοιχεία που συνέλεξε κατά τις επισκέψεις του και από την επικοινωνία με φορείς που δραστηριοποιούνται στο πεδίο, ο Συνήγορος απύθυνε στη διοίκηση τις διαπιστώσεις και προτά-

²⁴ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/deltia-typoy/protoboylies-synigoroy-gia-toys-anilikoy-prosfyges-kai-metanastes>

²⁵ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/protoboylia-gia-ti-dimioyrgia-diktyoy-gia-ta-dikaiomata-ton-paidion-poy-metakinoyntai>

σεις του για τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών που μετακινούνται.

Ιδίως μετά τη συμφωνία ΕΕ - Τουρκίας ζήτησε από τα συναρμόδια υπουργεία να μην κρατούνται και να μην απελαύνονται ασυνόδευτοι ανήλικοι, να υπάρχει κατάλληλη μέριμνα για την ενημέρωσή τους, τη φιλοξενία τους σε κατάλληλους χώρους και την πρόσβαση σε διεθνή προστασία και σε όλα τα κατοχυρωμένα από το διεθνές και εθνικό δίκαιο δικαιώματά τους²⁶.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ανάγκη δημιουργίας ασφαλών χώρων προσωρινής και εποπτευόμενης φιλοξενίας, στους οποίους να παραπέμπονται τα παιδιά μέχρι να βρεθεί εξειδικευμένη δομή²⁷, θέμα για το οποίο υπήρξε συνεργασία και με την Εισαγγελέα Αρείου Πάγου²⁸, καθώς και στην εγγραφή παιδιών προσφύγων στα σχολεία (βλ. αναλυτικά «Νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις»). Ακόμη, στις προδιαγραφές λειτουργίας των ξενώνων φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων και στην προώθηση του νομικού πλαισίου του θεσμού της επιτροπείας, ζήτημα που αποτέλεσε αντικείμενο συνεργασίας με τους Γενικούς Γραμματείς Υποδοχής, Πρόνοιας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αναλυτικά οι διαπιστώσεις και προτάσεις του Συνηγόρου αναφέρονται σε άλλα κεφάλαια αυτής της Έκθεσης (βλ. «Προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα» και «Νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις»). Σημαντική ήταν η απόφαση συνεργασίας του Συνηγόρου με τη διεθνή διακυβερνητική οργάνωση Unicef με στόχο την ενίσχυση του μηχανισμού παρακολούθησης της κατάστασης των δικαιωμάτων των παιδιών που μετακινούνται σε όλη τη χώρα. Μέσω της συνεργασίας αυτής δόθηκε η δυνατότητα απασχόλησης μίας ειδικής συνεργάτιδας και διευκολύνθηκε η πραγματοποίηση επισκέψεων και συναντήσεων σε όλη τη χώρα, σε περιοχές που βρίσκονται παιδιά που μετακινούνται, συνοδευόμενα ή ασυνόδευτα.

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση

Το ζήτημα της ένταξης στην εκπαίδευση των παιδιών προσφύγων που βρίσκονται στη χώρα μας απασχόλησε ιδιαίτερα τον Συνήγορο. Είχε τακτικές συνεργασίες με μέλη της επιστημονικής επιτροπής που συστήθηκε από το Υπουργείο Παιδείας και εκπόνησε σχετική μελέτη²⁹, με συμβούλους του υπουργού, τις διευθύνσεις εκπαιδευ-

σης και τους εκπαιδευτικούς που ανέλαβαν τον συντονισμό των συναφών δράσεων, σχολικούς συμβούλους και σχολεία όπου δημιουργήθηκαν «Δομές υποδοχής και εκπαίδευσης προσφύγων» ή όπου εντάχθηκαν στο πρωινό τους πρόγραμμα παιδιά που μετακινούνται. Ο Συνήγορος παρενέβη δημόσια για τη διασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση³⁰, την υποχρέωση των ΜΜΕ να προστατεύουν και να σέβονται την εικόνα και την προσωπικότητα των προσφύγων μαθητών³¹ αλλά και προς γονείς, απευθύνοντας ανοιχτή επιστολή προς συλλόγους γονέων και κηδεμόνων οι οποίοι κινητοποιήθηκαν κατά της φοίτησης των παιδιών προσφύγων στα σχολεία³².

Στη διάρκεια της χρονιάς έγινε σημαντικός αριθμός επισκέψεων σε εκπαιδευτικές μονάδες, όπου ο Συνήγορος συναντήθηκε με παιδιά πρόσφυγες και με άλλα παιδιά που φοιτούσαν σε αυτές, με τους εκπαιδευτικούς και με γονείς³³. Ο Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Παιδιού πραγματοποίησε αρκετές ομιλίες και συναντήσεις με γονείς, επιδιώκοντας να κατανοήσει τις υπάρχουσες ανησυχίες και να δώσει κατευθύνσεις σχετικά με την εφαρμογή του νόμου για την ισότιμη και ασφαλή άσκηση του δικαιώματος στην εκπαίδευση από όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά.

Δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Ο Συνήγορος συμμετείχε, συνεισφέροντας στοιχεία από το εθνικό του πλαίσιο, στην Έκθεση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνηγόρων του Παιδιού (ENOC) «Απειλούνται η ασφάλεια και τα θεμελιώδη δικαιώματα των παιδιών που μετακινούνται»³⁴, που δημοσιοποιήθηκε φέτος.

Ως μέλος της διοίκησης του ENOC συμμετείχε επίσης στην εκπόνηση εκκλήσεων και προτάσεων³⁵ προς τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τις εθνικές αρχές, μέσω των οποίων, μεταξύ άλλων, ζητήθηκε η άμεση μετεγκατάσταση μεγάλου αριθμού ασυνόδευτων ανηλίκων προ-

²⁶ <http://www.synigoros.gr/resources/160330-epistoloi-asynodeytoi-anilikoi.pdf>

²⁷ <http://www.O-18.gr/downloads/Epistoli-safe%20spaces.pdf>

²⁸ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/episkepseis-synigoroy-toy-paidioy-se-choroy-ypodochis-kratisis-kai-filoksenias-asynodeyton-anilikon>

²⁹ http://www.synigoros.gr/resources/20160725-dt-eggrafi_proagogi_allodapon_mathiton.pdf

³⁰ <http://www.synigoros.gr/resources/160908-dt.pdf>

³¹ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/ta-mme-tha-prepei-nasebastoy-tin-eikona-kai-tin-prosopikotita-ton-prosfygon-mathiton>

³² <http://www.O-18.gr/downloads/Anoixti-epistoli-pros-sylogous-goneon.pdf>

³³ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/o-synigoros-sti-thessaloniki-gia-tin-parakolythisi-tis-asfaloy-entaksis-ton-paidion-prosfygon-stin-ekpaideysi>

³⁴ <http://www.synigoros.gr/resources/160211-ekthesi.pdf>

³⁵ <http://www.O-18.gr/downloads/ENOC-letter-5-April%202016-gr.pdf> και <http://www.synigoros.gr/resources/160211-epistoli.pdf>

κειμένου να διασφαλιστούν τα θεμελιώδη δικαιώματά τους, η εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσης για τα Παιδιά που Μετακινούνται, καθώς και συγκεκριμένων κατευθυντήριων γραμμών για τη μεταχείριση των ασυνόδευτων παιδιών.

Τέλος, ο Συνήγορος συμμετείχε σε μεγάλο αριθμό συναντήσεων με ευρωπαίους αξιωματούχους σχετικά με ζητήματα όπως η υποδοχή, η φιλοξενία, η κράτηση, η διακρίβωση ηλικίας και η εκπαίδευση των παιδιών προσφύγων. Συναντήθηκε, μεταξύ άλλων, με τον Επίτροπο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, την Επιτροπή Πρόληψης Βασανιστηρίων και τον Ειδικό Εκπρόσωπο για προσφυγικά - μεταναστευτικά ζητήματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, τη Συντονίστρια δικαιωμάτων του παιδιού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την Επίτροπο της ΕΕ αρμόδια για θέματα δικαιοσύνης³⁶, εκπροσώπους του FRA, της Human Rights Watch κ.λπ. Παρουσίασε ακόμη σε πολλά διεθνή συνέδρια τις διαπιστώσεις του για τις προσπάθειες που καταβάλλονται στην Ελλάδα προκειμένου τα παιδιά τα οποία μετακινούνται να απολαμβάνουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα δικαιώματά τους. Ενδεικτικά αναφέρονται το 10ο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τα Δικαιώματα του Παιδιού που διοργάνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις Βρυξέλλες³⁷, το συνέδριο για την προστασία και το μέλλον των παιδιών τα οποία μετακινούνται που συνδιοργάνωσαν στο Παρίσι ο γάλλος Συνήγορος του Πολίτη, το Συμβούλιο της Ευρώπης και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνηγόρων του Παιδιού³⁸, το Φόρουμ Θεμελιωδών Δικαιωμάτων 2016 του FRA στη Βιέννη, και τα συνέδρια που διοργάνωσε το Συμβούλιο της Ευρώπης στο Ταλίν³⁹ και στη Σόφια, όπου παρουσιάστηκε η Νέα Στρατηγική του Συμβουλίου για τα Δικαιώματα του Παιδιού⁴⁰ στην περίοδο 2016-2020 (βλ. «Οι δραστηριότητες της χρονιάς»).

³⁶ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/synantisi-me-tin-epitropo-tis-ee-vera-jourova>

³⁷ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/ekklisi-gia-mia-eyropi-tis-allileggyis-pros-ta-paidia-prosfyges-sto-10o-eyropaiko-foroym-gia-ta-dikaiomata-toy-paidioy>

³⁸ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/synedrio-gia-ta-paidia-poy-metakinoyntai-stin-eyropi>

³⁹ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/synedrio-gia-ta-dikaiomata-toy-paidioy-sti-metanasteytiki-krisi>

⁴⁰ <http://www.O-18.gr/gia-megaloy/nea/nea-stratigiki-toy-symboylion-tis-eyropis-gia-ta-dikaiomata-toy-paidioy>